

Bara ett av sexton miljömål kommer Sverige att klara till 2020, enligt Naturvårdsverkets utvärdering. Dess generaldirektör Björn Risinger och Lovisa Högberg vid Världsnaturfonden, kommenterar läget.

När vi målen?

Positiv trend Neutral trend Negativ trend



Björn Risinger, generaldirektör för Naturvårdsverket, biolog

Lovisa Hagberg, senior policyrådgivare på WWF, jägmästare och statsvetare

Begränsad klimatpåverkan

Nej



– De globala utsläppen måste på sikt ner till noll. För att klara det krävs både samhällsförändringar och teknikutveckling, liksom skärpta styrmedel.

– Det ser illa ut nu, men ökningen har avtagit. Parisavtalet inger hopp. Fossilfritt borde Sverige vara redan 2030, vilket förutsätter kraftfulla åtgärder.

Frisk luft

Nej



– Halterna av partiklar och marknära ozon behöver gå ner i hela världen. Här hemma måste vi minska utsläppen av kväveoxider, liksom partiklar från dubbdäck och lösningsmedel.

– Delar Björns bedömning. Mycket kvar att göra, men läget har blivit lite bättre och målet kommer att uppnås, dock senare än 2020.

Bara naturlig försurning

Nej



– Nedfallet av försurande ämnen har minskat, vilket speglas i sjöar och vattendrag som har blivit mindre sura. Den nya luftvårdspolitikens regleringar på EU-nivå hjälper till. Här hemma måste skogsbrukets påverkan minska.

– Positiv utveckling, men vi importerar fortfarande surt nedfall. Har synergier med klimatarbetet.

Giftfri miljö

Nej



– Vissa miljögifter minskar, samtidigt som det saknas kunskap om många ämnens effekt på människa och miljö. Positivt att särskilt farliga ämnen begränsas inom EU. Både lagstiftning och begränsning på frivillig väg behövs.

– Instämmer i Björns slutsatser och lägger till att vi vet för lite om kombinationseffekter. Stor utmaning att få total kontroll, men det finns en stark vilja att komma dit.

Skyddande ozonskikt

Ja



– Ozonskiktet växer till, vilket är ett resultat av internationella överenskommelser, det så kallade Montrealprotokollet. Jag höjer ett varningens finger för utsläpp av lustgas och från uttjänade produkter, som i högre grad måste tas om hand.

– Ett strålande exempel som visar att det med internationella överenskommelser är möjligt att nå framgång.

Säker strålmiljö

Nära



– Positivt inom flera områden utom när det gäller solning, där antalet hudcancerfall ökar. Här krävs en förändring i livsstil. Fördröjningseffekten gör att hudcancerfallen ökar även om exponering av UV-strålning minskar.

– Positiv utveckling i närtid, men på lång sikt kvarstår den stora utmaningen att lagra kärnavfall.

Ingen övergödning

Nej



– Belastning av näringsämnen minskar efter åtgärder, men Östersjön är fortfarande illa ute. Återhämtningen tar lång tid och det behövs internationella samarbeten.

– Åtgärder som Greppa näringen är positiva, men mer måste göras för att vända trenden. Utsläppen från enskilda avlopp måste upphöra. Att återställa och anlägga nya våtmarker är viktiga åtgärder.

Levande sjöar och vattendrag

Nej →



– Hänger ihop med andra miljömål som gifter, övergödning och klimatförändringar. Fler vattenmiljöer behöver skyddas och restaureras. Positivt att kalkning har gett effekt, liksom att laxbestånden ökar.

– Mycket är på gång, vilket är lovande. EU:s vattendirektiv lägger en god grund. Åtgärder för rent vatten och obrutna vattenflöden, som fiskvägar är viktiga.

Grundvatten av god kvalitet

Nej →



– Här behöver göras mer för att skydda grundvattnet. Det handlar om allt från miljötillsyn och vattenförvaltning till åtgärder inom jordbruk och att minska uttaget av naturgrus.

– Håller med Björn och lägger till att klimatförändringarna påverkar.

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Nej →



– Övergödning, miljögifter och delvis svaga fiskebestånd är några utmaningar. Marint skräp, som mikroplaster, och främmande så kallade invasiva arter är andra problem. Ett åtgärdsprogram är sjösatt och kommer att få betydelse. Men fler styrmedel behövs för att klara målet.

– Mycket händer när det gäller att skapa en integrerad havsförvaltning, men det tar tid att återställa fungerande ekosystem i framför allt Östersjön.

Myllrande våtmarker

Nej →



– Negativa effekter av bland annat dikning, vattenreglering och kvävenedfall kvarstår. Här behövs skydd, restaurering och utveckling av styrmedel.

– De är viktiga, men har inte prioriterats tillräckligt. Kom ihåg att våtmarkerna är viktiga för att klara andra miljömål. Restaurering av våtmarker ger ofta stora mervärden.

Levande skogar

Nej →



– Positivt att arealen gammelskog och skyddad skog ökar. Men nuvarande miljöarbete är inte tillräckligt för att skydda hotade habitat och arter.

– Det har hänt bra saker, som att mer skog skyddas. Men utmaningarna är stora för att klara den biologiska mångfalden. Det behövs en större bredd i skötselmetoder och mer blandskog, men också ett stärkt miljöskydd och ökat skydd.

Ett rikt odlingslandskap

Nej →



– Många arter förlorar sin livsmiljö som en följd av brist på betesdjur och hagmarker som växer igen. Ett livskraftigt jordbruk i hela landet är avgörande för att klara målet. Tyvärr har miljöarbetet tappat fart som en följd av det försenade landsbygdsprogrammet.

– Understryker bristen på betesdjur, vilka bidrar till biologisk mångfald och kolinlagring. Vill se en halverad köttkonsumtion, välj svenskt från betande djur om du äter kött. Både ekologiskt och konventionellt jordbruk behövs, i båda systemen måste näringsläckaget minska.

Storslagen fjällmiljö

Nej →



– Särskilt de södra fjällen är utsatta för exploatering och slitage genom till exempel skoterkörning. Ett varmare klimat leder till att kalfjäll beskogas. Här behövs åtgärder för att bevara natur- och kulturmiljöer.

– Trycket från besökare och exploatering ökar samtidigt som klimatet förändras. Här måste vi fundera på strategier för att komma på rätt spår.

Bebyggd miljö

Nej →



– Hållbart byggande är den stora utmaningen, även om man i allt högre grad ser till byggnaders hela livscykel. Många kommuner satsar på kollektivtrafik och gör det möjligt att cykla och gå. Det är positivt.

– Även om vi inte klarar målen till 2020 händer det mycket inom planering, byggande, till exempel i trä, och infrastruktur. Det gäller även planering för att möjliggöra hållbara livsstilar.

Ett rikt växt- och djurliv

Nej →



– Ekosystem utarmas och de invasiva arterna ökar. Ett ökat skydd och bättre skötsel av naturmiljöer krävs. Mer pengar dit för 2016 innebär att det arbetet kan påskyndas.

– Ser tuft ut både internationellt och här hemma. Flera andra miljömål leder hit, där resiliensen – förmågan att klara förändringar – verkar öka med hög biologisk mångfald. Vi har bättre koll på större arter, men sämre på de mikroskopiska, till exempel mykorrhizasvampar som lever i symbios med värdväxter.